

”

Mange kommuner vælger at benytte egne tilbud. Det begrænser de unges valgfrihed, medbestemmelse og ligestilling.

Med fra vejledningens vugge

Den 1. september 1966 blev Jørgen Christensen, formand for Netværket DHI, ansat i Københavns Kommune. Vi har i den anledning taget en snak med Jørgen Christensen om glimt fra de 50 år og et lille kig på nutiden i arbejdet med unge med særlige behov.

Af hensyn til yngre læsere, og til fornøjelse for læsere der erindrer den tid, kaster vi - for forståelsen - kort blikket tilbage til 1966.

Det er fra en tid, hvor hippiebevægelsen var i sin vorden, regenten i Danmark hed Kong Frederik den 9., og der var hverken mail, smartphones og internet. Tiden bød på et sort-hvid fjernsyn med en kanal. På sporten regerede Gunnar NU Hansen, i underholdningen Otto Leisner med "Fup eller Fakta". Statsminister var socialdemokraten Jens Otto Krag, og der skulle gå endnu små 6 år før selvsamme statsminister udskrev folkeafstemning om Danmarks medlemskab af EF (EU).

Så længe er det siden, at Jørgen Christensen startede som fast vikar, det man vist dengang kaldte en cykelvikar, i Københavns Skolevæsen.

Med fra vejledningens fødsel

Jørgen Christensen har således arbejdet under 2 kommunalreformer, 4 skolelove og 3 vejledningslove samt et utal af reformer og strukturændringer. Vejledningen i folkeskolen startede i midten af 70'erne, og Jørgen blev efter få år skolevejleder på sin skole i København

- Gladsaxe og et par andre kommuner i Danmark havde haft forsøgsordninger med rådgivningslærere. I København havde man

gjort tilsvarende forsøg fra starten af 70'erne. Det var primært rådgivning i forhold til tilvalgsskolen, hvor elever i afgangsklasserne skulle vælge fag, men også om erhvervspraktik og valg af uddannelse, erindrer Jørgen Christensen.

I 1976 blev der formelt lovgivet om skolevejledning, og loven blev ret hurtigt implementeret i Københavns Kommune. Jørgen Christensen fik ret hurtigt ansvar for vejledningen på sin skole og kom med i Københavns Vejlederforening, der i mange år stod for vejledernes netværk og kompetenceudvikling.

- I slutningen af 70'erne startede en udvidet skolevejledning i forhold til udgående elever, som skulle følges indtil de blev 19 år. I 1983 blev det til Skole- og Ungdomsvejledningen, og i 2004 til Ungdommens Uddannelsesvejledning, som vi kender den i dag.

Mål på vejledningen

I 1983 blev Jørgen Christensen sammen med tre kolleger ansat som konsulent for skole- og ungdomsvejledningen i København med ansvar for at udvikle og koordinere vejledningen på skolerne, samt skabe vejledernetværk med relevante aktører. Baggrunden var en alvorlig ungdomsarbejdsløshed i kølvandet på den første oliekrise.

Det arbejde fortsatte han op gennem 80'erne og 90'erne.

De næste store milepæle i vejledningen var etableringen af EGU, den Fri Ungdomsuddannelse og brobygning, der kom til i '93 som en del af "Uddannelse til alle".

- I knap 20 år fra 1994 havde jeg ansvaret for EGU og i nogle år desuden også for koordination af vejledningen til STU i København. I dag varetager jeg udviklings- og koordineringsopgaver, bl.a. i forhold til kompetenceudvikling og kvalitets- og målstyring for hele UU-København.

I starten bestod vejlederuddannelsen af et 6 ugers kursus på Lærerhøjskolen (senere DPU), som man forpligtede sig til at tage, når man blev udnævnt til vejleder på sin skole. Den egentlige vejlederuddannelse kom rigtig ind i 2004 i forbindelse med den store reform og professionalisering af vejledningen.

- Kravet om at alle skulle have en uddannelsesplan kom i løbet af 90'erne. Efter reformen i 2004 ændrede vejledningen karakter fra primært at være båret af relationer og "at være de unges advokat" til i højere grad også at have karakter af kontrol og at skulle træffe forvaltningsafgørelser omkring unge, især dem der var udfordret i forhold til uddannelsesstart og gennemførelse. Til det blev udviklet IT-sy-

stemer, der i dag gør det muligt for vejlederne at kontakte unge umiddelbart efter eventuelle uddannelsesafbrud og ved tilflytning til kommunen. Ungdommens Uddannelsesvejledning skal have kontakt med disse unge inden en uge og have en for den unge plan inden 30 dage.

I de sidste år har vejledningen været præget af opfyldelsen af 95% målsætningen fra 1993 udmøntet via ændret fokus på vejledning fra individuel til kollektiv vejledning til alle og individuel vejledning alene til de fagligt og socialt udfordrede elever i grundskolen, uddannelsesparathedsvurderinger, målgruppevurderinger og unges pligt til uddannelse/uddannelsespålæg. Elementer der risikerer at flytte opfattelsen af vejledning til noget man henvises til på grund af særlige forhold.

Ikke et ensartet tilbud

Jørgen udtrykker, at det han synes er vigtigst i uddannelse og vejledningen i Danmark, i forhold til så mange steder i verden, er, at der formelt set er lovbundne uddannelsesstilbud til alle unge.

- Man kan så stille spørgsmålstegn ved, hvor ligeværdigt f.eks. STU-tilbud er i mange kommuner, siger han videre.

- I Ligeværd diskuterer vi i øjeblikket, hvordan man kan sikre elever med vidtgående indlæringsproblemer ligeværdighed i forhold til andre unge, når de skal vælge uddannelse. Mange kommuner foretrækker at benytte egne tilbud, som i virkeligheden begrænser de unges valgfrihed, medbestemmelse og ligeværdighed. Det bliver spændende at følge arbejdet med lovrevisjonen af STU frem til 2017, der bl.a. kommer til at handle om finansiering, de unges valgfrihed og forsørgelse.

Tænk helhedsorienteret

Ligeværd og Netværket DHI, som Jørgen er formand for, tænker helhedsorienteret. Jørgen Christensen understreger, at den helhedsorienterede tilgang er en forudsætning for ligeværdig udvikling og uddannelse for unge med særlige behov.

- Der er meget forskellig praksis i kommuner i forhold til, hvordan vejledningen forgår for unge med særlige behov. Det kan være unge med diagnoser eller med forskellige sociale og personlige udfordringer. I de fleste kommuner er der sket en specialisering af vejledning og sagsbehandling i forhold til STU, hvor nogle tager sig af vejledning og indstilling af målgruppen og andre tager sig af bevillingen. Det gør processen vanskelig og mere uoverskuelig for de unge, forklarer han.

- Vi skal blive langt, langt bedre til at samarbejde mellem forvaltningerne i kommunerne. Vejledere der har med uddannelse at gøre, sagsbehandlere i socialforvaltningen og sagsbehandlere i jobcentrene skal kunne arbejde tættere sammen og lave fælles planer for de unge. Det kan vi blive meget, meget bedre til, understreger Jørgen Christensen.

Han lægger vægt på vigtigheden af at have det helhedsorienterede syn i indsatsen. Det vil sige, at der skal være opmærksomhed på helheden; uddannelse, bolig, beskæftigelse og fritid. Tingene hænger sammen.

- Når vejledningen og sagsbehandlingen er så sektoropdelt, er der nogle ting der forsvinder ned under gulvbrædderne og ikke bliver taget sig af. Måske fordi de er omkostningskrævende, men de kan være afgørende for, at indsatsen kommer til at virke: Uden et sted at bo, der kan betales via uddannelseshjælp, er det nærmest umuligt for målgruppen af gennemføre uddannelse. Det er en stor problemstilling, at der ikke er den koordinering og helheds-tænkning i de her ting, pointerer han.

Så længe unge med særlige behov forsørges via service- og LAB-loven vil der være store uretfærdigheder i forhold til andre unge på SU eller elevlønninger, forskelle af født af krav og begrænsninger i frihed møntet på borgere på længerevarende offentlig forsørgelse.

Læring i praksisfællesskaber

Det særlige indsatsområde i DHI er udvik-

ling af uddannelsesstilbud, der fokuserer på læring via praksis. Metoder og miljøer der fokuserer på, at de unge med faglige, sociale og psykiske udfordringer genskaber motivation og læring. Flere af DHI's medlemmer har fokus på disse udfordringer, bl.a. Ny Havredal Praktiske Uddannelser, Elmelund og produktionskolerne. Helt aktuelt har det været i centrum omkring projektet Erasmus+ med partnere i Portugal, Italien og Belgien, der har oplevet praksismetoderne ved besøg i Danmark.

Praksisbegrebet er ligeledes et vigtigt element i udvikling af beskæftigelses- og jobtilbud til DHI/Ligeværds målgrupper.

Socialøkonomiske virksomheder

DHI arbejder med udvikling af beskæftigelsesmuligheder til de unge. Det handler om, at såvel private virksomheder som de store offentlige arbejdsgivere i stat, regioner og kommuner skal tage socialt ansvar.

DHI arbejder også meget med socialøkonomiske virksomheder, og hvordan de kan etableres og hjælpe med at bringe blandt andet unge med særlige behov i beskæftigelse og væk fra en fremtid, der i alt for mange tilfælde ellers er henvist til at leve af overførselsindkomst.

- Vi har jo eksperimenteret noget i DHI, og også i Ligeværd, om at komme tættere på begrebet socialøkonomisk virksomhed. Om det er en niche, der kan skabe flere værdige arbejdsfunktioner til mennesker med behov for særlige ansættelsesforhold. Der er jo virksomheder, der løfter et stort socialt ansvar og har mennesker med særlige behov i ansættelse og i praktik. Men det har altid været et problem, at stat, regioner og kommuner ikke tager deres del af ansvaret, siger Jørgen Christensen, kort inden interviewet er nødt til at slutte, og Jørgen skal koncentrere sig om kompetence- og kvalitetsudvikling for vejlederne i København og planlægning af konferencer og projekter i DHI-/Ligeværdsregi.

For bladets og Ligeværds vedkommende afslutter vi artiklen med at sige: Stort tillykke med dit 50 års jubilæum. ●